

Αξιοποίηση και δημιουργία ψηφιακού υλικού στα φιλολογικά μαθήματα

(Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας "Ψηφιακό υλικό για την υποστήριξη του παιδαγωγικού έργου των εκπαιδευτικών" Μάιος, 2008)

Β. Συμεωνίδης¹, Στ. Φώλια²

¹ Καθηγητής φιλόλογος ΠΕ 02, 3^ο Γενικό Λύκειο Δράμας
symfo@sch.gr

² Καθηγήτρια πληροφορικός ΠΕ 19, 2^ο Γυμνάσιο Δράμας
stava@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αξιοποίηση του φιλολογικού υλικού σε ψηφιακή μορφή είναι άμεση ή μπορεί να γίνει μετά από τροποποίησή του ανάλογα με τις μαθησιακές ανάγκες. Γίνεται καθημερινή πρακτική στο σχολείο που αποδεικνύει ότι η χρήση των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία κινητοποιεί τους μαθητές να προσεγγίσουν αποτελεσματικότερα τη γνώση. Έτσι καλλιεργούνται ανώτερες νοητικές δεξιότητες όπως της κριτικής και δημιουργικής σκέψης και επιτυγχάνονται διδακτικοί στόχοι όπως της ανάλυσης, σύνθεσης και αξιολόγησης. Εφόσον η αναγκαιότητα χρήσης των νέων τεχνολογιών είναι αναμφισβήτητη μπορούμε – χωρίς θεωρητικολογίες – να διερευνήσουμε πρακτικά τους τρόπους και τις προϋποθέσεις για τη χρήση τους. Πιο συγκεκριμένα, θα εξετάσουμε πώς αξιοποιείται το Διαδίκτυο με τη δημιουργία χρηστικών ιστοτόπων, blogs και με τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Επίσης, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε λεξικά και άλλες φιλολογικές εφαρμογές, το Office, κυρίως το Word και το PowerPoint, και απλούστερες εφαρμογές όπως τη ζωγραφική των Windows ώστε η διδασκαλία να γίνει αποτελεσματικότερη. Τέλος, θα δούμε πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε φωτογραφίες και video για σφαιρικότερη προσέγγιση της γνώσης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: αποτελεσματικότερη διδασκαλία, αξιοποιήσιμο ψηφιακό υλικό, δημιουργία ψηφιακού υλικού

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ – ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ (E-MAIL)

Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μπορεί να αξιοποιηθεί ως τρόπος επικοινωνίας με συγγραφείς, συναδέλφους αλλά και μαθητές. Η χρήση του έχει πολλά πλεονεκτήματα. Είναι πιο εύκολη διαδικασία απ' ό,τι αυτή του κλασικού, είναι ταχύτερο και οικονομικότερο. Επίσης είναι διακριτικότερο σε σχέση με το τηλέφωνο και – βασικό – είναι γραπτός λόγος. Ας έχουμε υπόψη ότι όποιος δημοσιεύει την διεύθυνση του e-mail του το κάνει για να δεχθεί μηνύματα. Ας μη διστάζουμε.

Το web-mail φαίνεται να έχει περισσότερα πλεονεκτήματα. Το κύριο είναι ότι μπορούμε εύκολα να δούμε την αλληλογραφία μας από κοινόχρηστους υπολογιστές, όπως ίσως αυτοί που βρίσκονται στα σχολεία, χωρίς να απαιτείται χρήση προγραμμάτων εγκατεστημένων στον υπολογιστή και δημιουργία λογαριασμών. Να σημειωθεί ότι πολλές εταιρείες παρέχουν ελεύθερα και δωρεάν τη δυνατότητα δημιουργίας λογαριασμού και προσωπικής διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (yahoo, hotmail, gmail και πάρα πολλές άλλες).

Δύο συγκεκριμένα παραδείγματα. Στο βιβλίο της Έκθεσης – Έκφρασης της Α' Λυκείου περιλαμβάνεται το χρονογράφημα του Ν. Δήμου «τρίλιες». Η ανάγνωσή του στην τάξη γέννησε μια σειρά από ερωτηματικά σχετικά με το κείμενο αλλά και γενικότερα. Ζητήθηκε από τους μαθητές να τα διατυπώσουν υποθέτοντας ότι απευθύνονται στο συγγραφέα. Στάλθηκαν στην διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που δημοσιεύει ο συγγραφέας στο δικτυακό τόπο του. Οι ερωτήσεις στάλθηκαν στις 16:58, η απάντηση ήρθε στις 22:17 της ίδια μέρας. Υπήρχε όλος ο χρόνος για να προετοιμαστεί το μάθημα της επόμενης εβδομάδας. Τα μηνύματα μεταφέρθηκαν στον κειμενογράφο Word όπου και μορφοποιήθηκαν κατάλληλα. Φωτοτυπημένα μοιράστηκαν στους μαθητές. Η έκπληξη και η περιέργεια, η ικανοποίηση που ένας συγγραφέας συνομιλεί μαζί τους τροφοδότησαν θετικά το μάθημα και την προσέγγιση του κειμένου. Το ίδιο επαναλήφθηκε δεύτερη χρονιά με εξίσου θετικά αποτελέσματα. Οι διάλογοι με τον Ν. Δήμου αρχειοθετήθηκαν για πιθανή μελλοντική χρήση στη διδασκαλία.

Σε στήλη της εφημερίδας Καθημερινή δημοσιεύτηκε για γνωστό πολιτικό πρόσωπο ότι «...διαβάζει όλο και καλύτερα ό,τι του γράφουν (ελπίζω με ελληνικούς χαρακτήρες πλέον)...» Αυτό ήταν κάτι που αφορά ίσως την

πορεία της γλώσσας μας και σχετίζεται με τη συνήθεια – όχι μόνο των νέων – να χρησιμοποιούν greeklish στα μηνύματα μέσω κινητών και στο Διαδίκτυο. Σχετικά θέματα συζητούνται στα μαθήματα της έκθεσης. Επειδή το ύφος της στήλης ήταν τέτοιο που δεν επέτρεπε τη βεβαιότητα για την πληροφορία της παρένθεσης ζητήθηκε η επιβεβαίωση από τον συντάκτη του κειμένου κύριο Δ. Καπράνο ο οποίος και απάντησε την ίδια μέρα.

Θα μπορούσαν να αναφερθούν και άλλα παραδείγματα συναδέλφων με τους οποίους το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κάνει ευκολότερη τη συνεργασία σε μια σειρά από ζητήματα: κοινά διαγωνίσματα, θέματα εξετάσεων, εύκολη αποστολή εκπαιδευτικού υλικού κ.α.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ – ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ (BLOGS)

Τα ιστολόγια τείνουν να γίνουν (για πολλούς είναι ήδη) το πιο ενδιαφέρον τμήμα του παγκόσμιου ιστού. Αποτελούν έναν εύκολο τρόπο να αποκτήσει φωνή ο καθένας. Πολλά από αυτά παρουσιάζουν ξεχωριστό ενδιαφέρον από εκπαιδευτική οπτική. Εξάλλου πολλά δημιουργήθηκαν από εκπαιδευτικούς ή και μαθητές. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους είναι η ευκολία δημιουργίας τους, οι δυνατότητες δημοσίευσης κειμένου αλλά και φωτογραφιών, βίντεο, ήχου. Κυρίως όμως η δυνατότητα που παρέχεται στους επισκέπτες του ιστολόγιου να σχολιάσουν τις δημοσιεύσεις. Έτσι δεν είναι λίγες οι φορές που μετατρέπονται σε χώρο συζήτησης.

Στο www blogger.com και www.wordpress.com δύο μεγάλες εταιρείες παρέχουν ελεύθερα και δωρεάν τη δυνατότητα να δημιουργήσουμε το δικό μας ιστολόγιο το οποίο και φιλοξενούν. Υποστηρίζουν τα ελληνικά και μας κατευθύνουν επίσης με οδηγίες στα ελληνικά. Χωρίς κόπο ή ιδιαίτερες γνώσεις μπορούμε να δημιουργήσουμε ιστολόγια για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Τρία συγκεκριμένα παραδείγματα. Στη διεύθυνση <http://neoellinika.blogspot.com> βρίσκουμε ένα «πείραμα». Δημοσιεύσεις είναι κείμενα λογοτεχνίας που επιλέχθηκαν να διδαχθούν στη Δευτέρα τάξη του 3^{ου} Γενικού Λυκείου Δράμας. Τα σχόλια γίνονται από τους μαθητές και μια ματιά μπορεί να πείσει και τον πλέον δύσπιστο για τις δημιουργικές και κριτικές δυνάμεις των μαθητών που απελευθερώνονται στις προσεγγίσεις που κάνουν. Η ποιότητα και το εύρος της συζήτησης δεν μπορεί να υπάρξουν μέσα στη σχολική τάξη. Το ωράριο, οι συνθήκες, ο υποχρεωτικός χαρακτήρας του μαθήματος παύουν να είναι εμπόδια για τους μαθητές που έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο.

Δεύτερη περίπτωση το <http://istoria3.blogspot.com>. Εδώ μία παιδαγωγική ομάδα φιλολόγων που διδάσκουν το μάθημα της Ιστορίας Γενικής Παιδείας στην Τρίτη Λυκείου σχολιάζουν και κρίνουν το νέο σχολικό βιβλίο από πολλές οπτικές, επιστημονικά, εκφραστικά, διάταξης ύλης και δομής του λόγου κλπ. Προβλήματα της σχολικής τάξης σχετικά με τη διδαξιμότητα ενός βιβλίου κοινοποιούνται και μπορούν να γίνουν αντικείμενο ευρύτερης συζήτησης.

Τέλος, στη διεύθυνση <http://anagnosi.blogspot.com> έχουμε ένα βιβλιοφιλικό ιστολόγιο που περιλαμβάνει περισσότερες από εκατό (100) παρουσιάσεις βιβλίων. Διαφέρει από τα περισσότερα συνηθισμένα βιβλιοφιλικά ιστολόγια γιατί οι δημοσιεύσεις του συνιστούν μάλλον προσωπικές σημειώσεις αναγνώσεων. Για πολλά βιβλία έχουν γίνει ενδιαφέροντα σχόλια.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ – ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ (SITE)

Το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (ΠΣΔ, www.sch.gr) φιλοξενεί σαράντα εννέα (49) ιστοτόπους φιλολόγων. Πολλοί έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, με περιεχόμενο χρηστικό στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων. Αποτελούν δημιουργήματα άμεσα δεμένα με την καθημερινή σχολική ζωή. Βέβαια ενδιαφέροντες φιλολογικοί και ευρύτερα εκπαιδευτικοί τόποι υπάρχουν και εκτός ΠΣΔ δημιουργήματα συναδέλφων με γνώση και διάθεση.

Η δημιουργία τους απαιτεί τη γνώση ενός προγράμματος όπως το FrontPage, το Dreamweaver ή άλλο. Πιο κοντά στο μέσο χρήστη ίσως βρίσκεται το FrontPage που όμως δεν έχει τις δυνατότητες ή ευκολίες των άλλων. Με αυτό δημιουργήθηκαν οι δύο δικτυακοί τόποι που θα δούμε ως ερασιτεχνικά παραδείγματα.

Στη διεύθυνση <http://users.dra.sch.gr/symfo/index.htm> βρίσκεται ένας προσωπικός ιστότοπος. Δημιουργήθηκε το Σεπτέμβριο του 2004 και ενημερώνεται τακτικά με εκπαιδευτικό υλικό. Εκφράζει την πεποίθησή ότι το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιείται στην τάξη δε μπορεί να είναι κρυφό καθώς επίσης, ότι η διδασκαλία δε μπορεί να έχει μυστικά. Εκτός από το εκπαιδευτικό υλικό περιέχει και σελίδες ευρύτερου ή πιο προσωπικού χαρακτήρα.

Ο δεύτερος απαντά στη <http://users.dra.sch.gr/papangel/index.htm> και είναι συνεργατικός με πυρήνα φιλολόγους του 3^{ου} Γενικού Λυκείου Δράμας. Αυτός ο συνεργατικός χαρακτήρας του είναι που δίνει άλλο ενδιαφέρον στις σελίδες του καθώς η προσέγγιση της εκπαιδευτικής και διδακτικής πράξης είναι πολύπλευρη.

Η ύπαρξη των δύο δικτυακών τόπων διευκόλυνε αυτούς που δημοσιεύουν μέρος της δουλειάς τους καθώς έχουν στη διάθεσή τους άμεσα, εύκολα και γρήγορα το εκπαιδευτικό υλικό που μάλιστα είναι δοκιμασμένο στη σχολική τάξη. Επίσης, πολλοί μαθητές αξιοποιούν το υλικό και αυτό είναι κάτι επιπλέον που αναδεικνύει τον Η/Υ σε εκπαιδευτικό εργαλείο. Εκτός από το εκπαιδευτικό υλικό φιλοξενούν και άλλα αντικείμενα σχετικά με το βιβλίο, τη ζωγραφική, τη φωτογραφία κλπ.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ – ΚΕΙΜΕΝΟ

Μπορούμε να δημιουργήσουμε και να χρησιμοποιήσουμε κείμενα σε ψηφιακή μορφή με τον κειμενογράφο Word. Υπάρχουν πολλές πιθανότητες να βρούμε στο Διαδίκτυο κείμενα που μας χρειάζονται στη διδασκαλία. Ας σημειωθεί ότι αναφερόμαστε σε κείμενα μονοτονικά αλλά και πολυτονικά – για την περίπτωση των αρχαίων ελληνικών. Ίσως η αναζήτηση στο Διαδίκτυο είναι το πρώτο που πρέπει να κάνουμε. Ο χρόνος και ο κόπος που απαιτείται είναι ο ελάχιστος. Αν εντοπίσουμε το κείμενο που θέλουμε θα χρειαστεί ένας προσεκτικός έλεγχος και αντιπαραβολή με αυτό που έχουμε υπόψη μας από το σχολικό βιβλίο ή αλλού. Αξίζει να αναφέρουμε τον ιστότοπο www.mikrosaroplous.gr που περιέχει πλήθος κείμενα αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων σε πολυτονική μορφή. Για την ελληνική γλώσσα, επίσης, υποστηρίζουν πολύ καλά τη δουλειά του φιλόλογου τα www.komvos.edu.gr και www.greek-language.gr. Το ψηφιακό υλικό μπορούμε να το μεταφέρουμε σε δικά μας αρχεία Word επιλέγοντας αυτό που θα μας χρειαστεί.

Επίσης, μπορούμε να ψηφιοποιήσουμε σχετικά εύκολα μονοτονικά κείμενα «σκανάροντας» ως κείμενο μια ευκρινή φωτοτυπία κειμένου, αρκεί η γραμματοσειρά που χρησιμοποιείται στο κείμενο να μην είναι μίμηση της λατινικής γραφής, ως προς τη μορφή των στοιχείων. Η Times New Roman, η Palatino Linotype είναι δύο κλασικές γραμματοσειρές για την ελληνική γραφή, έχουν τις καμπύλες εκείνες και τις ουρές στα γράμματα που βοηθούν τα προγράμματα των σαρωτών (scanner) να αναγνωρίζουν το κείμενο ως ελληνικό. Δε συμβαίνει το ίδιο με μοντέρνες γραμματοσειρές που χρησιμοποιούν περιοδικά ή εφημερίδες. Εκεί συνηθισμένα προβλήματα είναι η αναγνώριση των ελληνικών ν, η, ο, ι, υ, ως λατινικά ν, n, o, i, u. Αν μεν είναι μόνο αυτά είναι εύκολη η αντιμετώπιση του προβλήματος με τις δυνατότητες αντικατάστασης που μας δίνει το Word. Όμως, με τις μοντέρνες γραμματοσειρές, τις περισσότερες φορές η σάρωση μας δίνει ένα απογοητευτικό και αποθαρρυντικό αποτέλεσμα.

Τρίτη λύση για την ψηφιοποίηση κειμένων μπορεί να είναι ένα πρόγραμμα όπως ο Ηλεκτρονικός Λογογράφος. Υπαγορεύουμε στον υπολογιστή μας και αυτός γράφει! Η αποτελεσματικότητα του προγράμματος είναι ενθαρρυντική εφόσον μας έχει κουράσει το πληκτρολόγιο ή, εν πάσει περιπτώσει, ως μία επιπλέον λύση για τη δημιουργία ψηφιακών αρχείων κειμένων. Πρέπει να ξέρουμε εξ αρχής το σύνολο του κειμένου που θα ψηφιοποιήσουμε. Θα χρειαστεί να μεταφέρουμε στο Word το αποτέλεσμα.

Τέλος το αυτονόητο: μπορούμε να πληκτρολογήσουμε εμείς το κείμενο. Αυτό είναι το πιο κουραστικό και χρονοβόρο όμως πολλές φορές η διαδικασία της πληκτρολόγησης είναι και μια ασυναίσθητη επεξεργασία του γραπτού λόγου. Να επισημανθεί ότι δεν είναι τόσο δύσκολη και η χρήση πολυτονικής γραμματοσειράς που υποστηρίζουν τα Windows.

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να αρχειοθετούμε τα έγγραφά μας έτσι ώστε να τα εντοπίζουμε εύκολα και άμεσα. Στην αρχή της ενασχόλησής μας τα πράγματα θα είναι απλά. Όμως, όσο τα ψηφιακά μας αρχεία πληθαίνουν τόσο θα είναι αναγκαία η λειτουργική ταξινόμησή τους σε φακέλους και υποφακέλους. Αυτό δεν πρέπει να μας τρομάζει. Είναι σα να τακτοποιούμε τη βιβλιοθήκη μας που γεμίζει με βιβλία, ντοσιέ με φωτοτυπίες ή χειρόγραφα, cd και dvd... Μια μεθοδικότητα στο ζήτημα της αρχειοθέτησης θα κάνει την εύρεση αυτού που θέλουμε στον υπολογιστή μας ασύγκριτα πιο εύκολη απ' ό,τι, αναλογικά, στη βιβλιοθήκη μας. Και υπάρχουν επιπλέον οι δυνατότητες αναζήτησης και εύρεσης που μας δίνουν τα Windows

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ – ΕΙΚΟΝΑ

Η δημιουργία ψηφιακών εικόνων, σχεδίων κλπ μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους. Πριν απ' όλα όμως η αναζήτηση στο Ίντερνετ είναι εύκολος και γρήγορος τρόπος, αρκεί να μην παρασυρθούμε κατά την πλοήγησή μας στον παγκόσμιο ιστό, κάτι όχι και τόσο απίθανο αν δεν έχουμε συνεχώς κατά νου το σκοπό μας. Βέβαια και θα συναντήσουμε ενδιαφέρουσες σελίδες. Αν κρίνουμε ότι είναι χρήσιμες μπορούμε να τις αποθηκεύουμε σε κάποιο φάκελο που δημιουργήσαμε στον υπολογιστή μας για το λόγο αυτό. Έτσι θα είναι αργότερα στη διάθεσή μας να τις αξιοποιήσουμε.

Η χρήση του σαρωτή (scanner) και του προγράμματος που τον συνοδεύει είναι ο πρώτος τρόπος για να ψηφιοποιήσουμε εικόνες, σχεδιαγράμματα, σκίτσα κλπ που έχουμε σε έντυπη μορφή. Αφού «σκανάρουμε» ως εικόνα αυτό που θέλουμε καλό είναι να το επεξεργαστούμε. Δεν είναι ανάγκη να ξέρουμε το photoshop για αυτή τη δουλειά. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το πρόγραμμα που συνοδεύει το σαρωτή (scanner) ή άλλα εύχρηστα και απλούστερα προγράμματα όπως το nero photo snap, το microsoft photo editor, το Picasa ή ακόμα τη ζωγραφική των Windows. Έτσι μπορούμε να δημιουργήσουμε πολλούς τύπους αρχείων ανάλογα με τις ανάγκες μας. (*.png, *.bmp, *.jpg, *.gif, *.tiff) Με την επεξεργασία μπορούμε να καθορίσουμε το μέγεθος του αρχείου, τα χρώματα, το καδράρισμα κόβοντας και κρατώντας ό,τι χρειαζόμαστε. Μπορούμε επίσης να χρησιμοποιήσουμε πολλά άλλα εργαλεία που έχουν τα προγράμματα αν το κρίνουμε απαραίτητο ή αν θέλουμε να πειραματιστούμε.

Επίσης, μπορούμε να δημιουργήσουμε και να επεξεργαστούμε εικόνες στη ζωγραφική ή στο Word. Αν στη ζωγραφική μοιάζει εύκολη και αυτονόητη δυνατότητα ας δούμε πώς μπορεί να γίνει στο Word. Μπορούμε να αξιοποιήσουμε τις γραμμές εργαλείων σχεδίασης, εικόνας, WordArt. Επίσης, μπορούμε να εισαγάγουμε εικόνες

και διαγράμματα. Μπορούμε να κρατήσουμε μόνο τις εικόνες αντιγράφοντάς τις στη ζωγραφική ή σε άλλο πρόγραμμα και αποθηκεύοντας με τη μορφή αρχείου που θέλουμε. Ένας άλλος τρόπος είναι να αποθηκεύσουμε το έγγραφο του Word ως ιστοσελίδα *.htm και αυτόματα θα δημιουργηθεί ένας συνοδευτικός φάκελος που θα περιέχει τα αρχεία εικόνας που έχουμε δημιουργήσει.

Να σημειώσουμε την αξιοποίηση του πλήκτρου PrtScn. Με αυτό έχουμε τη δυνατότητα να φωτογραφίζουμε ό,τι φαίνεται στην επιφάνεια εργασίας και να το μεταφέρουμε στη ζωγραφική ή στο Word. Αυτή η δυνατότητα μπορεί να αποδειχθεί πολύ χρήσιμη. Πολλές ιστοσελίδες δε δίνουν τη δυνατότητα να αποθηκεύσουμε τις εικόνες που δημοσιεύουν. Με το PrtScn τις φωτογραφίζουμε και τις επεξεργαζόμαστε ώστε να τις αποθηκεύσουμε για εκπαιδευτική χρήση. Παράδειγμα: τελευταία η ΕΡΤ προχώρησε σε ψηφιοποίηση μέρους του πολύτιμου αρχείου της όπου περιλαμβάνονται και φωτογραφίες χρηστικότερες για το μάθημα της σύγχρονης ιστορίας. Για ακατανόητο λόγο η κρατική ραδιοτηλεόραση δεν επιτρέπει την αποθήκευση των αρχείων – που έχουν και υδατογραφημένο το λογότυπό της – στον υπολογιστή μας. Η ανάγκη για αξιοποίηση αυτού του υλικού στη διδασκαλία μπορεί να καλυφθεί χάρη στο πλήκτρο PrtScn, τουλάχιστον μέχρι η ΕΡΤ να διαθέσει μέρος του αρχείου της στα σχολεία.

Ακόμα, μπορούμε να «πάρουμε» φωτογραφίες από αρχεία βίντεο με τη δυνατότητα που μας δίνουν πολλά προγράμματα αναπαραγωγής αρχείων βίντεο. Παράδειγμα, το PowerDVD μας δίνει τη δυνατότητα καταγραφής καρτέ. Έτσι μπορούμε από κάποιο βίντεο ντοκουμέντο να δημιουργήσουμε εικόνες που θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε ανάλογα. Τέλος με τη διάδοση των ψηφιακών φωτογραφικών μηχανών έχουμε ακόμα έναν τρόπο ψηφιοποίησης εικόνων που εύκολα και γρήγορα μπορούμε να έχουμε στον υπολογιστή μας. Είναι δυνατόν έτσι να έχουμε μία εναλλακτική λύση από το πιο κουραστικό «σκανάρισμα». Μπορούμε ακόμη να αξιοποιήσουμε φωτογραφίες από τις καλοκαιρινές μας περιηγήσεις. Μια εκδρομή στη Μονεμβασιά, το πέραςμα από τη Λέρο μπορούν να δώσουν εποπτικό υλικό που θα συνοδεύσει τη διδασκαλία της Ρωμιοσύνης του Γιάννη Ρίτσου.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Όλα αυτά που δημιουργούμε και άλλα ψηφιακά εργαλεία και υλικό που πλέον υπάρχουν άφθονα, μπορούν να γίνουν αναπόσπαστο στοιχείο της καθημερινής διδακτικής πράξης. Ένας πλούτος εκπαιδευτικού υλικού είναι άμεσα στη διάθεσή μας. Μπορεί να συντελέσει ώστε το μάθημα να γίνει πιο ευχάριστο και αποτελεσματικότερο και πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως επιπλέον κίνητρο για την παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου από τους μαθητές. Βέβαια δεν αποτελεί λύση των διδακτικών και εκπαιδευτικών προβλημάτων. Ωστόσο επαναπροσδιορίζει και κατ' ουσία αναβαθμίζει το ρόλο του δασκάλου που πλέον δείχνει στους μαθητές πώς να μαθαίνουν και πώς να χειρίζονται, να αξιοποιούν και να αξιοποιούν δημιουργικά ένα τεράστιο πλήθος πληροφοριών ώστε να φτάσουν στη γνώση και να ετοιμαστούν ώστε να παράγουν γνώση.

Οι φωτοτυπίες που δίνουμε στους μαθητές – συνηθισμένη πρακτική που αντιμετωπίζει τα προβλήματα και τις ελλείψεις των σχολικών βιβλίων – θα γίνουν πιο αξιοπρεπείς, ευανάγνωστες και αισθητικά κομψές που θα σέβονται τον αναγνώστη τους. (Ας μην παρεξηγηθούν οι καλλιγράφοι συνάδελφοι που επιμένουν στη «ζεστασιά» του χειρόγραφου ή στη βιοτεχνική αντίληψη του ψαλιδιού και της κόλλας). Πόσο εκτιμώνται πια οι μαυρισμένες φωτοτυπίες όπου το κείμενο αγνοφάινεται ή η ανάγνωσή του μοιάζει με εισαγωγικό μάθημα στην παλαιογραφία;

Επίσης, κάτι όλο και πιο εφικτό είναι η προμήθεια βιντεοπροβολέων στα σχολεία για την ουσιαστικότερη αξιοποίηση του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού. Ο νέος πίνακας είναι ψηφιακός και προσφέρει τις δυνατότητές του στην εκπαίδευση. Έτσι μπορούμε, για παράδειγμα, να έχουμε το κείμενο των αρχαίων ελληνικών στον «πίνακα», δύο-τρία λεξικά σε ελαχιστοποιημένα παράθυρα για άμεση χρήση, πίνακες συντακτικού και γραμματικής, χάρτες και σχεδιαγράμματα που διευκολύνουν την πρόσληψη του κειμένου, φωτογραφίες και αρχεία ήχου και βίντεο. Μπορούμε, ακόμα, να δημιουργήσουμε και να χρησιμοποιήσουμε παρουσιάσεις με το PowerPoint Όλα αυτά αξιοποιήσιμα κατά τη διδακτική ώρα και για κάθε φιλολογικό μάθημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Νικολαΐδου Σ.- Γιακουμάτου Τ. (2001), Διδασκαλία και διαδίκτυο, εκδ. Κέδρος, Αθήνα
2. ΟΕΠΕΚ, επιστ. επιμέλεια Κουλαϊδής Β. (2007) Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής – Δημιουργικής Σκέψης, Αθήνα
3. Παπαδάκης Σπ.- Χατζηπέρης Ν. (2005), Βασικές Δεξιότητες στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας, επιχειρησιακό πρόγραμμα: κοινωνία της πληροφορίας, Αθήνα
4. Παπαδάκης Σπ. - Χατζηπέρης Ν. (2000), Όλα όσα θέλετε να μάθετε για τη δημιουργία εντύπων σε PC, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα
5. Συλλογικό (2002), Το μικρό βιβλίο του υπολογιστή για τα ελληνικά Windows XP, εκδ. Κλειδάριθμος, Αθήνα
6. Grimes Galen (1999), Το Microsoft FrontPage 2000 σε 10 λεπτά, εκδ. Β. Γκιούρδας, Αθήνα
7. Vaccaro S. (2007), Δημιουργικές Παρουσιάσεις Microsoft PowerPoint, εκδ. Ημερησία, Αθήνα